

מטלת מנחה 13 - אלגברה לינארית 2

328197462

28/04/2023

שאלה 1

לאורך שאלה זו נשתמש בתכונות הבאות של תבנית ההעתקה: $\text{tr}(A^t) = \text{tr } A$ וכן $\text{tr}(A + B) = \text{tr } A + \text{tr } B$.

סעיף א

נוכיח כי f סימטרית אם ורק אם M סימטרית.
כיוון ראשון: נניח כי M סימטרית ונוכיח כי f סימטרית. לכל $A, B \in V$ נקבל אם כן:

$$f(A, B) = \text{tr}(A^t MB)$$

$$f(B, A) = \text{tr}(B^t MA) = \text{tr}((B^t MA)^t) = \text{tr}(A^t M^t B) \stackrel{M^t=M}{=} \text{tr}(A^t MB) = f(A, B)$$

כיוון שני: נניח כי f סימטרית. בפרט נבחר $A = I, B = (M - M^t)^t$ ונקבל

$$f(A, B) = \text{tr}(I^t M(M - M^t)^t) = \text{tr}(M(M - M^t)^t)$$

$$f(B, A) \stackrel{\text{פיתוח לעיל}}{=} \text{tr}(I^t M^t(M - M^t)^t) = \text{tr}(M^t(M - M^t)^t)$$

על פי השוויון, נסיק $f(A, B) - f(B, A) = 0$ ולכן:

$$f(A, B) - f(B, A) = \text{tr}(M(M - M^t)^t) - \text{tr}(M^t(M - M^t)^t) = \text{tr}((M - M^t)(M - M^t)^t) = \|M - M^t\|^2$$

ומתכונת החיוביות של המכפלה הפנימית, השוויון $\|M - M^t\| = 0$ גורר $M - M^t = 0$ ולכן $M = M^t$.

סעיף ב

נסמן את הבסיס הסטנדרטי של V ב $E = (E_{11}, E_{12}, E_{21}, E_{22})$, וכן נסמן $M = [m_{ij}]$.
נרצה לחשב את התוצאות בצורה כללית: בכל שורה שאינה i יש במטריצה E_{ij} שורת אפסים ולכן גם ב $E_{ij}ME_{kl}$ וב $E_{ij}ME_{kl}$.
באופן דומה, בכל עמודה שאינה העמודה ה l יש במטריצות $E_{kl}, ME_{kl}, E_{ij}ME_{kl}$ עמודות אפסים.
נקבל שהמטריצה $E_{ij}ME_{kl}$ היא המטריצה E_{il} מוכפלת בסקלר כלשהו. בפרט, כאשר $i \neq l$ נקבל $\text{tr}(E_{il}) = 0$ ולכן $f(E_{ji}, E_{kl}) = 0$.

נבדוק את המקרה $i = l$. במטריצה ME_{kl} , העמודה ה l תהיה השורה ה k במטריצה M . לכן, במיקום l, l במטריצה $E_{lj}ME_{kl}$ יהיה תוצאת המכפלה הסקלארית של השורה ה l ב E_{lj} עם העמודה ה l ב ME_{kl} , שהיא השורה ה k ב M . נקבל $\sum_{p=1}^n m_{kp} \cdot [E_{lj}]_{lp} = m_{kj}$. לסיכום, עבור $i = l$ נקבל $f(E_{ji}, E_{kl}) = m_{kj}$. סה"כ מקבלים:

$$[f]_E = \begin{pmatrix} 1 & 0 & 2 & 0 \\ 0 & 1 & 0 & 2 \\ 3 & 0 & 5 & 0 \\ 0 & 3 & 0 & 5 \end{pmatrix}$$

סעיף ג

ניזכר בטענה חשובה מלינארית 1: מרחב המטריצות הממשיות מסדר $n \times n$ הוא סכום ישר של מרחב המטריצות הסימטריות עם מרחב המטריצות האנטיסימטריות מאותו סדר. לכן, קיימות יחידות M_1 סימטרית ו- M_2 אנטיסימטרית כך ש $M_1 + M_2 = M$.

במקרה שלנו $M = \begin{pmatrix} 1 & 2.5 \\ 2.5 & 5 \end{pmatrix} + \begin{pmatrix} 0 & -0.5 \\ 0.5 & 0 \end{pmatrix}$ ולכן ניקח $M_1 = \begin{pmatrix} 1 & 2.5 \\ 2.5 & 5 \end{pmatrix}$, $M_2 = \begin{pmatrix} 0 & -0.5 \\ 0.5 & 0 \end{pmatrix}$

הוכחנו כי $f_1(A, B) = \text{tr}(A^t M_1 B)$ תבנית סימטרית. נוכיח באותו האופן כי $f_2(A, B) = \text{tr}(A^t M_2 B)$ אנטיסימטרית:

$$f_2(B, A) = \text{tr}(B^t M_2 A) = \text{tr}((B^t M_2 A)^t) = \text{tr}(A^t M_2^t B) = -\text{tr}(A^t M_2 B) = -f_2(A, B)$$

ומקבלים:

$$\begin{aligned} f(A, B) &= \text{tr}(A^t MB) = \text{tr}(A^t(M_1 + M_2)B) = \text{tr}(A^t M_1 B + A^t M_2 B) = \\ &= \text{tr}(A^t M_1 B) + \text{tr}(A^t M_2 B) = f_1(A, B) + f_2(A, B) \end{aligned}$$

שאלה 2

כיוון ראשון: נניח כי f ניתנת להצגה כמכפלה של שתי תבניות לינאריות, ונוכיח כי $\rho(f) = 1$.
יהא אפוא $(w) = (w_1, w_2, \dots, w_n)$ בסיס ל- V עבורו f מקבלת את הצורה הנתונה. נמצא את $[f]_{(w)}$.
לכל j , i מקבלים $[w_j]_{(w)} = e_j$, $[w_i]_{(w)} = e_i$. לכן:

$$f(w_i, w_j) = (b_1 \cdot 0 + \dots + b_i \cdot 1 + \dots + b_n \cdot 0)(c_1 \cdot 0 + \dots + c_j \cdot 1 + \dots + c_n \cdot 0) = b_i c_j$$

ומקבלים $[f]_{(w)} = [b_i c_j]_{ij}$.
נסמן $c = (c_1, c_2, \dots, c_n)$. שורות המטריצה $[f]_{(w)}$ הם כולם כפל בסקלר של וקטור זה. לכן, מרחב השורות של $[f]_{(w)}$ מוכל ב- $\text{Sp}(\{c\})$, ונקבל $\rho([f]_{(w)}) \leq \text{Sp}(\{c\}) \leq 1$.
מנגד, מהנתון $f \neq 0$ נסיק $\rho(f) > 0$, וקיבלנו $\rho(f) = 1$.

כיוון שני: נניח כי $\rho(f) = 1$ ונוכיח כי f ניתנת להצגה כמכפלת שתי תבניות לינאריות.
יהא (w) בסיס כלשהו של V . אז המטריצה $[f]_{(w)}$ היא מדרגה 1 על פי 5.1.4.
תהא אם כן $c = (c_1, c_2, \dots, c_n) \in F^n$ שורה כלשהי ב- $[f]_{(w)}$ שאינה אפס. בהכרח קיימת שורה כזו, כי דרגת המטריצה שונה מאפס.
היות ודרגת המטריצה היא 1, השורה i של המטריצה היא בהכרח כפל בסקלר b_i (יכול להיות אפס) של c .
לכל $x, y \in V$ נקבל:

$$\begin{aligned} f(x, y) &= [x]_{(w)}^t [f]_{(w)} [y]_{(w)} = (x_1 \quad x_2 \quad \dots \quad x_n) \begin{pmatrix} b_1 c_1 & b_1 c_2 & \dots & b_1 c_n \\ b_2 c_1 & b_2 c_2 & \dots & b_2 c_n \\ \vdots & \vdots & \ddots & \vdots \\ b_n c_1 & b_n c_2 & \dots & b_n c_n \end{pmatrix} \begin{pmatrix} y_1 \\ y_2 \\ \vdots \\ y_n \end{pmatrix} = \\ &= \sum_{i=1}^n (x_i \cdot \sum_{j=1}^n b_i c_j y_j) = \sum_{i=1}^n b_i x_i \cdot \sum_{j=1}^n c_j y_j \end{aligned}$$

ובכך סיימנו את ההוכחה.

שאלה 3

סעיף א

נוכיח לפי 4.1.5. התבנית f נקבעת ע"י הפולינום הבילינארי:

$$\begin{pmatrix} x_1 & x_2 \end{pmatrix} \begin{pmatrix} 1 & 2 \\ 2 & 4 \end{pmatrix} \begin{pmatrix} y_1 \\ y_2 \end{pmatrix} = x_1 y_1 + 2x_1 y_2 + 2x_2 y_1 + 4x_2 y_2 = f((x_1, x_2), (y_1, y_2))$$

יתר על כך, $[f]_E$ סימטרית (E הוא הבסיס הסטנדרטי ל \mathbb{R}^2) ולכן f סימטרית על פי 4.2.2 והתבנית הריבועית המוסמכת ל f תהיה:

$$q((x_1, x_2)) = f((x_1, x_2), (x_1, x_2)) = x_1^2 + 4x_1 x_2 + 4x_2^2$$

נמצא ייצוג אלכסוני ל q ול f על פי שיטת לגראנז'. מקבלים באופן מיידי:

$$q((x_1, x_2)) = 1 \cdot (x_1 + 2x_2)^2 + 0 \cdot x_2^2$$

אם כן, עלינו למצוא בסיס (w') כך שלכל $v \in \mathbb{R}^2$, $[v]_{w'} = \begin{pmatrix} 1 & 2 \\ 0 & 1 \end{pmatrix} [v]_E$.
אם כן, עלינו למצוא בסיס (w') כך שלכל $v \in \mathbb{R}^2$, $[v]_{w'} = \begin{pmatrix} 1 & 2 \\ 0 & 1 \end{pmatrix} [v]_E$.

נקבל שמטריצת המעבר $M_{E \rightarrow (w')} = \begin{pmatrix} 1 & 2 \\ 0 & 1 \end{pmatrix}$ וההופכית לה $M_{(w') \rightarrow E} = \begin{pmatrix} 1 & -2 \\ 0 & 1 \end{pmatrix}$. מטריצת המעבר מ E ל (w') .

מכאן מקבלים $[f]_{(w')} = \begin{pmatrix} 1 & 0 \\ 0 & 0 \end{pmatrix}$ ו $(w') = ((1, 0), (-2, 1))$.

סעיף ב

נבדוק באופן ישיר על פי משפט 4.5.1. מטריצת המעבר $M_{E \rightarrow (w')} = \begin{pmatrix} 1 & -2 \\ 0 & 1 \end{pmatrix}$ ומקבלים:

$$[q]_{(w')} = M^t [q]_E M = \begin{pmatrix} 1 & 0 \\ -2 & 1 \end{pmatrix} \begin{pmatrix} 1 & 2 \\ 2 & 4 \end{pmatrix} \begin{pmatrix} 1 & -2 \\ 0 & 1 \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} 1 & 2 \\ 0 & 0 \end{pmatrix} \begin{pmatrix} 1 & -2 \\ 0 & 1 \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} 1 & 0 \\ 0 & 0 \end{pmatrix}$$

שאלה 4

סעיף א

ראשית, עבור הבסיס הסטנדרטי E , מקבלים:

$$[q]_E = \begin{pmatrix} 1 & 1/2 & \cdots & 1/2 \\ 1/2 & 1 & \cdots & 1/2 \\ \vdots & \vdots & \ddots & \vdots \\ 1/2 & 1/2 & \cdots & 1 \end{pmatrix}$$

נצל את העובדה שהמטריצה ממשיית סימטרית. לפי משפט הלכסון האוניטרי, $[q]_E$ לכסינה אורתוגונלית, כלומר קיימת מטריצה אורתוגונלית P כך ש $P^{-1}[q]_E P = \text{diag}(\lambda_1, \lambda_2, \dots, \lambda_n)$. היות P אורתוגונלית מקבלים $P^{-1} = P^t$ ולכן $P^t [q]_E P = \text{diag}(\lambda_1, \lambda_2, \dots, \lambda_n)$. נמצא את הפולינום האופייני של $[q]_E$:

$$\begin{aligned} p(x) = |xI - [q]_E| &= \begin{vmatrix} x-1 & -1/2 & \cdots & -1/2 \\ -1/2 & x-1 & \cdots & -1/2 \\ \vdots & \vdots & \ddots & \vdots \\ -1/2 & -1/2 & \cdots & x-1 \end{vmatrix} \stackrel{R_1 \rightarrow \Sigma R_i}{=} \begin{vmatrix} x-1-(n-1)/2 & x-1-(n-1)/2 & \cdots & x-1-(n-1)/2 \\ -1/2 & x-1 & \cdots & -1/2 \\ \vdots & \vdots & \ddots & \vdots \\ -1/2 & -1/2 & \cdots & x-1 \end{vmatrix} = \\ &= \left(x - \frac{n+1}{2}\right) \begin{vmatrix} 1 & 1 & \cdots & 1 \\ -1/2 & x-1 & \cdots & -1/2 \\ \vdots & \vdots & \ddots & \vdots \\ -1/2 & -1/2 & \cdots & x-1 \end{vmatrix} \stackrel{R_i \rightarrow R_i + 1/2 R_1}{=} \left(x - \frac{n+1}{2}\right) \begin{vmatrix} 1 & 1 & \cdots & 1 \\ 0 & x-1/2 & \cdots & 0 \\ \vdots & \vdots & \ddots & \vdots \\ 0 & 0 & \cdots & x-1/2 \end{vmatrix} = \\ &= \left(x - \frac{n+1}{2}\right) \left(x - \frac{1}{2}\right)^{n-1} \end{aligned}$$

קיבלנו 2 ע"ע $\frac{n+1}{2}$ עם ריבוי אלגברי 1, ו- $\frac{1}{2}$ עם ריבוי אלגברי $n-1$. היות והמטריצה לכסינה, היא דומה אורתוגונלית (ולכן חופפת) ל- $\text{diag}(\frac{n+1}{2}, \frac{1}{2}, \dots, \frac{1}{2})$. כלומר, על פי 4.5.4, קיים בסיס (w) כלשהו כך ש $[q]_{(w)} = \text{diag}(\frac{n+1}{2}, \frac{1}{2}, \dots, \frac{1}{2})$, והצורה האלכסונית של q בבסיס זה תהיה:

$$q(x_1, x_2, \dots, x_n) = \frac{n+1}{2}x_1 + \frac{1}{2}x_2 + \cdots + \frac{1}{2}x_n$$

כמו כן, התבנית הביליניארית הקוטבית ל $[q]$ תהיה, על פי $[q]_E$, התבנית:

$$f((x_1, x_2, \dots, x_n), (y_1, y_2, \dots, y_n)) = \sum_{i=1}^n x_i y_i + \frac{1}{2} \sum_{1 \leq i, j \leq n, i \neq j} x_i y_j$$

סעיף ב

מכיוון ש $[q]_{(w)} = P^t [q]_E P$, מקבלים ש P מטריצת המעבר E ל (w) . היות P אורתוגונלית נסיק כי היא מטריצת מעבר בין בסיסים אורתונורמליים, ולכן (w) בסיס א"נ של וקטורים עצמיים של $[q]_E$. נמצא בסיסים א"נ למרחבים העצמיים $V_{(n+1)/2}$, $V_{1/2}$ של $[q]_E$. איחודים יהיה, לפי 2.3.6, בסיס א"נ מתאים.

עבור $V_{(n+1)/2}$ נקבל מרחב עצמי מממד 1. זהו מרחב האפס של המטריצה:

$$\begin{pmatrix} (n-1)/2 & -1/2 & \cdots & -1/2 \\ -1/2 & (n-1)/2 & \cdots & -1/2 \\ \vdots & \vdots & \ddots & \vdots \\ -1/2 & -1/2 & \cdots & (n-1)/2 \end{pmatrix}$$

קל לראות כי $w_1 = (1, 1, \dots, 1)$ פותר את המשוואה. הקבוצה $\{\frac{1}{\|w_1\|} w_1\}$ בת"ל ומוכלת במרחב $V_{(n+1)/2}$ מממד 1 ולכן מהווה בסיס א"נ למרחב זה.

נעבור למציאת בסיס א"נ למרחב העצמי $V_{1/2}$. זהו מרחב האפס של המטריצה:

$$\begin{pmatrix} -1/2 & -1/2 & \cdots & -1/2 \\ -1/2 & -1/2 & \cdots & -1/2 \\ \vdots & \vdots & \ddots & \vdots \\ -1/2 & -1/2 & \cdots & -1/2 \end{pmatrix} \rightarrow \begin{pmatrix} 1 & 1 & \cdots & 1 \\ 1 & 1 & \cdots & 1 \\ \vdots & \vdots & \ddots & \vdots \\ 1 & 1 & \cdots & 1 \end{pmatrix}$$

נבחר למשל את הוקטורים $w_2 = (1, -1, 0, \dots, 0)$, $w_n = (0, \dots, 0, 1, -1)$ ונבצע באינדוקציה תהליך גרם-שמידט. טענת האינדוקציה: לכל $2 \leq k \leq n$ הוקטור w_k^* המתקבל בתהליך גרם-שמידט על (w_2, \dots, w_n) הוא

$$\frac{1}{\sqrt{k(k-1)}} \left(\sum_{i=1}^k e_i - k e_k \right) = \frac{1}{\sqrt{k(k-1)}} (1, 1, \dots, 1, -(k-1), 0, 0, \dots, 0)$$

בסיס האינדוקציה: נרמול הוקטור w_2 ייתן לנו $w_2^* = \frac{1}{\sqrt{2}}(e_1 - e_2)$.

צעד האינדוקציה: נניח כי כל הוקטורים $w_2^* \dots w_{k-1}^*$ הם מהצורה הנתונה, ובפרט $w_{k-1}^* = \frac{1}{\sqrt{(k-1)(k-2)}} (\sum_{i=1}^{k-1} e_i - (k-1)e_{k-1})$. עבור הוקטור $w_k = e_{k-1} - e_k$ מקבלים: ניעזר בתכונות המכפלה הפנימית. ע"פ 1.5.7:

$$\begin{aligned} (w_k, w_i^*) &= \sum_{j=1}^n (w_k, e_j)(w_i^*, e_i) = 0 + 1(w_i^*, e_{k-1}) - (w_i^*, e_k) = (w_i^*, e_{k-1}) \\ &= \begin{cases} 0 & i \neq k-1 \\ \frac{1}{\sqrt{(k-1)(k-2)}} ((e_1, e_{k-1}) + \dots + (e_{k-2}, e_{k-1}) - (k-2)(e_{k-1}, e_{k-1})) & i = k-1 \end{cases} = \frac{-(k-2)}{\sqrt{(k-1)(k-2)}} \end{aligned}$$

ואז

$$\begin{aligned} w_k - \sum_i^{k-1} (w_k, w_i^*) w_i^* &= w_k + \frac{(k-2)}{\sqrt{(k-1)(k-2)}} w_{k-1}^* = \\ &= e_{k-1} - e_k + \frac{(k-2)}{(k-1)(k-2)} \left(\sum_{i=1}^{k-1} e_i - (k-1)e_{k-1} \right) = \\ &= e_{k-1} - e_k + \frac{1}{k-1} \sum_{i=1}^{k-1} e_i - e_{k-1} = \\ &= \frac{1}{k-1} \sum_{i=1}^{k-1} e_i - e_k = \\ &= \frac{1}{k-1} (1, 1, \dots, 1, -(k-1), 0, \dots, 0) \end{aligned}$$

וכמו כן,

$$\begin{aligned} \|w_k - \sum_i^{k-1} (w_k, w_i^*) w_i^*\| &= \left\| \frac{1}{k-1} (1, 1, \dots, 1, -(k-1), 0, \dots, 0) \right\| = \\ &= \frac{1}{k-1} \|(1, 1, \dots, 1, -(k-1), 0, \dots, 0)\| = \\ &= \frac{1}{k-1} \cdot \sqrt{1^2 + 1^2 + \dots + 1^2 + (k-1)^2} = \\ &= \frac{1}{k-1} \cdot \sqrt{(k-1) \cdot 1^2 + (k-1)^2} = \\ &= \frac{1}{k-1} \cdot \sqrt{k(k-1)} = \end{aligned}$$

אי-לכך, $w_k^* = \frac{1}{\sqrt{k(k-1)}} (1, 1, \dots, 1, -(k-1), 0, 0, \dots, 0)$ והושלמה הוכחת האינדוקציה.

תשובה סופית: $(w) = (\frac{1}{\sqrt{n}}(1, \dots, 1), \frac{1}{\sqrt{2}}(1, -1, \dots, 0), \frac{1}{\sqrt{3}}(1, 1, -2, \dots, 0), \dots, \frac{1}{\sqrt{n(n-1)}}(1, 1, \dots, 1, n-1))$ בסיס מלבסן.

שאלה 5

סעיף א

תהא $q \neq 0$ תבנית ריבועית שממד מרחב המקור שלה V הוא לכל הפחות 2 כפי שנתון. נסמן $\dim V = n$. היות q תבנית ריבועית, קיים לפי 5.1.2 ג בסיס כלשהו $(w) = (w_1, w_2, \dots, w_n)$ למרחב V כך ש $[q]_{(w)}$ מטריצה אלכסונית. נסמן את הסקלארים באלכסון המטריצה $[q]_{(w)}$ ב $\lambda_1, \lambda_2, \dots, \lambda_n$. מקבלים שלכל $v \in V$, כאשר $[v]_{(w)} = (x_1 \ x_2 \ \dots \ x_n)^t$:

$$q(v) = \lambda_1 x_1^2 + \lambda_2 x_2^2 + \dots + \lambda_n x_n^2$$

כעת, נחלק למקרים.

- אילו קיים $\lambda_i = 0$ כלשהו, אז מקבלים עבור $w_i \neq 0$ כי:

$$q(w_i) = \lambda_1 \cdot 0^2 + \dots + \lambda_i \cdot 1^2 + \dots + \lambda_n \cdot 0^2 = \lambda_i = 0$$

- אחרת, אילו אין סקלאר λ_i השווה לאפס, אז בפרט $\lambda_1, \lambda_2 \neq 0$ (קיומם מובטח בוודאות כי $n \geq 2$). נבחר אפוא $v = iw_1 + \sqrt{\lambda_1/\lambda_2}w_2 \neq 0$. מקבלים $[v]_{(w)} = (i \ \sqrt{\lambda_1/\lambda_2} \ 0 \ \dots \ 0)^t$ ולכן:

$$q(v) = \lambda_1 \cdot i^2 + \lambda_2 \cdot \left(\sqrt{\frac{\lambda_1}{\lambda_2}}\right)^2 + \dots + \lambda_i \cdot 0^2 + \dots + \lambda_n \cdot 0^2 = -\lambda_1 + \lambda_2 \cdot \frac{\lambda_1}{\lambda_2} = 0$$

בשני המקרים מצאנו $v \neq 0$ כך ש $q(v) = 0$ והטענה נכונה.

סעיף ב

הטענה לא נכונה אילו מרחב המקור V היה מעל \mathbb{R} ושדה הטווח היה \mathbb{R} . ניקח למשל $V = \mathbb{R}^2$ ו q לפי הבסיס הסנדרטי תהא $q(x_1, x_2) = x_1^2 + x_2^2 = \|(x_1, x_2)\|^2$. מתכונת החיוביות של המכפלה הפנימית, $q(x_1, x_2) = \|(x_1, x_2)\|^2 = 0$ אם ורק אם $(x_1, x_2) = 0$, ולכן לא קיים $v \neq 0$ כך ש $q(v) = 0$.